

SZÁNTO ENDRE

Hévíz a két világháború között

A két világháború között eltelt 25 év Hévíz életének egyik legszebb időszaka. Hévíz ekkor szerzett igazán európai sőt világhírt magának felzárkózva a már régebb óta híres európai fürdők mellé.

A két világháború közötti békeévek megalapozója ifjabb Reischl Vencel volt, aki még az első világháború előtt 1905 és 1914 között teremtette meg azokat a feltételeket, melyek saját korában modernnek minősültek. Ekkor építették újjá a mai kórházsort, északon és délen új épületekkel megtoldva, ekkor épültek a tó fölött az első kupolás faépítmények, új fürdőorvos került a fürdőhöz dr. Schulhof Vilmos személyében, aki nagy szaktekintélyével járult hozzá Hévíz nevének megismertetéséhez. Bevezették a villanyvilágítást, és az első világháború kezdetének évében elkészült a fürdőtelep ivóvízrendszere és csatornázása is. A közeli településeknek is kedvezett a fürdő fejlődése, Hévízszentandrásan egyre többen kezdtek szobakiadással foglalkozni, az alsópáhoki területen felépült a Grand Hotel Hévíz. Hévíz elindult az európai fürdőkhöz való felzárkózás útján.

Az első világháború éveiben azonban megállt a látványos fejlődés, az építkezés. Példát mutatva vonult be a hadseregbe dr. Schulhof Vilmos, majd Hévízszentandrás jegyzője Vajda Ákos, akit főhadnagyként 1915-ben hősiességéért a király a Signum Laudis érdeméremmel tüntetett ki. A háború éveiben Hévízen sebesült katonák százai pihentek. A Kurszalomban rendezett művészestek túlfizetéseiből összegyűlt több száz koronás bevételket a hadirokkantak és hadiözvegyek kapták.

A háborút követő években ismét visszatért a megszokott ritmusba az élet. A fürdőtelep mellett elindultak az építkezések Hévízszentandrásan is. Hévíz szerepének növekedéséhez az is hozzájárult, hogy az ország területének összezsugorodása folytán olyan kiváló hévfürdőink kerültek a határokon kívülre, mint Pöstyén, Trencsénteplic, Herkulesfürdő és Püspökfürdő. A magyar közönség a budapesti reumafürdőkhöz kívül alig látogathatott más fürdőt, mint Hévizt. Az újabb fellendülés kezdete egyben lezárása is volt egy időszaknak. 1923-ban meghalt ifj. Reischl Vencel a fürdő bérletje. A tó és a fürdőtelep bérletét Reischl Vencel gyermekei, vagyis a család folytatták tovább. A fürdőtelep további fejlesztésében Reischl Imre (Keszthely bírójának) és Reischl Richárd (országgyűlési képviselő) vállalt nagy szerepet.

Reischl Imre és Richard - ha szerényebb léptékben is - követték atyjukat Hévíz fejlesztésében. A sajtó azonban hangzatosabban fogalmazott: „A magyar Karlsbadot akarják itt felépíteni, bár kissé Monte Carlóra is emlékeztetve”. A Reischl-féle Hévíz Gyógyfürdő Bérlettársaság 1924. november 25-én herceg Festetics Taszilónak betérjesztette azokat az átépítési és tatarozási munkálatokat, melyeket a tél és a tavasz folyamán Hévízfürdőn szándékoztak végrehajtani. Egyúttal engedélyt kért a hercegtől a tervbevett új építkezésekhez. A tó északi partján 1926-ban 200 kabinos strandfürdőt építettek. A következő évben pedig ugyanott felépült az emeletes strandépület. A Reischl bérlettársaság 1929-ben bővítette a tó fölötti épületeket, majd 1931-32-ben a kupolás fürdőházaktól keletre egy új épületet helyezett a tó fölé, melyet vasszerkezetre szerelt nyitható-csukha-tó üvegtetővel láttak el. hogy rossz idő esetén is lehetővé vált a tófürdő használata. Itt kapott helyet később a súlyfürdő is.

A 20-as évek elején a fürdőteleppel egyidőben megindult Hévízszentandrásan is a fejlődés. Felparcellázták a község Fő utcája (Andrássy u. - ma Széchenyi u.) és a fürdőtelep között elterülő közlegelőt, összekötve ezzel Szentandrás a fürdőteleppel. Ezzel elkezdődött a két, eddig különálló település (Hévízszentandrás és Hévízfürdő) összeépítése. A felparcellázás a mai Kossuth L. utca és a Kölcsey utca közötti területet érintette. Az elgondolás lelke a rendkívüli képességű (az első világháborúban hadviselt) Vajda Ákos főjegyző volt, aki a község fejlesztésének tervét kidolgozva annak mozgatója lett. Az ő jegyzőségének idejére esik Hévízszentandrásnak, ennek a kis falunak városias jellegű üdülőhellyé fejlesztése. Vajda Ákos körülbelül ugyanazt a szerepet töltötte be Hévízszentandrás életében, mint Reischl Vencel a fürdőtelep fejlesztésében. A község lakói rájöttek arra, hogyha a tó partja közelében elterülő közlegelőjüket telkekre osztják el, és azokon villákat, szállodákat és modern épületeket emelnek, akkor nemcsak községüket fejleszthetik naggyá, hanem igen sok embernek teszik lehetővé a hévízi gyógyító vizének használatát. „Egyszerű magyarokban majdnem csodamódra kelt itt életre a teremtés ösztöne, az alkotás vágya - olvassuk a gyógyfürdő 1930-ban kiadott ismertetőjében -, és bár küzdeniük, dacolniuk kellett a jövő bizonytalanságával, a közönnel, sokszor a gáncsoskodó akadékoskossággal is, mégis megteremtették ezt a fürdőközséget.”

Amikor látták azt, hogy a fürdőhely látogatottsága évről évre növekszik, építkezni kezdtek azon az útvonalon, mely a községből a tóhoz vezet. Az első világháború után merész lendülettel indult meg az építőmunka, melynek eredményeképpen az 1920-as években az egykori közlegelő helyén szinte máról holnapra a földből nőtt ki négyzetes úthálózatával. Északról délre húzódó párhuzamos utcáival (Mexikói u., Petőfi u., Erzsébet km. u. Szt. László u.) az új modern Hévízszentandrás. 1922-ben a fürdőtelepet közigazgatásilag is Hévízszentandrásához csatolták.

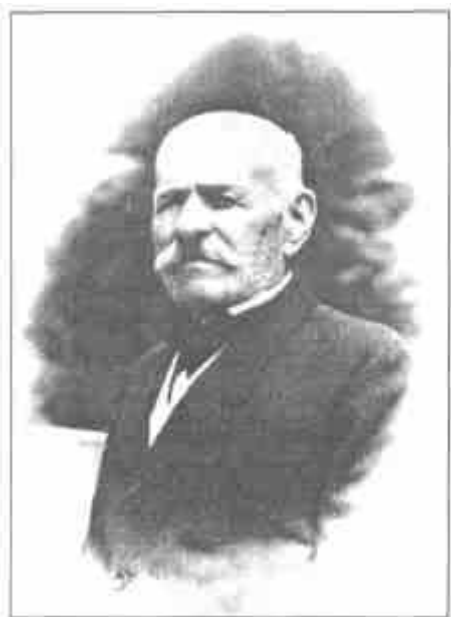
A szentandrásai újonnan felparcellázott területen gomba módra nőtt ki a földből a sok, egy- és kéteemeletes épület, villa, kertes ház. Mozi, posta, üzletek épültek. A szűk mezei határral rendelkező község lakossága bevándorlókból rohamosan szaporodott, akik birtokukat pénzzé téve ide költöztek, és négy-öt kis szobából álló házat építettek. Ezeket a szobákat három hónapon át fürdővendégek részére kiadták, és így akarták egész évi megélhetésüket megkeresni. 1926-ban a szentandrásai részen már ötször annyi lakás volt, mint a fürdőtelepen, tehát a fürdővendégek száma is jóval több volt itt.

Míg korábban az építkezések elsősorban a tóra és annak szűkebb környékére korlátozódtak, addig a mostani építkezések már sokkal nagyobb területet fogtak át. Elsősorban a közlegelő 1914-es felosztása nyomán keletkezett 75 villatelen, vagyis a fürdőtelepen kívül indult meg az építkezés, de építkeztek a fürdőtelepen és a régi Szentandrás is. Így lett a régi kis Árpád-kori szentandrás-páh elválaszthatatlan része és kiegészítője a forrástó partján kiépült fürdőtelepnek. Az építkezések során a régi Szentandrás is üdülőhellyé vált, a gyógykezelések központja azonban továbbra is a fürdőtelep maradt.

1923-ban indult meg Hévízen nagy üdülők építése is. A magyar királyi posta 1923-ban vásárlás útján jutott gyorsan üdülőhöz - megvette a Tulipán szállót (a mai Bibó Középiskola) és alakította ki ott üdülőjét. 1923-ban megépült a magyar királyi csendőrség gyógyháza (a mai BM-üdülő régi szárnya). 1924-ben a nyugdíjas katonatisztek vásároltak bérházat üdülő céljára. Ez volt a mai Pátria szálló saroképülete, amelyet egy évvel azelőtt 1923-ban épített Re-ischl Richárd, a fürdőtelep akkori bérőlje. Az 1923 júniusában megnyílt szállodát - mint érdekességet említem - a fürdő bérőlje legitimista érzelmeinek kifejezéseként „Kiskirály szállónak” nevezett el. IV. Károlynak, az előző évben, 1922-ben meghalt utolsó magyar királynak a fia, Habsburg Ottó a trónörökös, vagyis a „kis király” - akiről az épület a nevéet kapta - akkor még csak 11 éves volt.

1920-ban került Hévízre Schulhof Vilmos mellé mint fürdőorvos-helyettes dr. Moll Károly, s gyógyította a reumás mozgásszervi beteget. Moll Károly a fürdő gyógytanyezőinek felismerésével, kivizsgálásával, majd később a súlyfürdő feltalálásával szerzett magának nemzetközi hírnevet.

A hévízi fürdőélet résztvevőinek száma a két világháború között tovább növekedett, megsokszorozódott. „A hévízi nagy népvándorlásnak okozói a csodás víz, a tiszta, tápláló levegő, az olcsó élelmezés és lakás, de okozója a rend, a tisztaság, és a fürdőigazgatóságnál tapasztalható finomság, előzékenység és az európai értelemben vett udvariasság. Hévízen a vendéget mint vendéget szeretik. Valami családias összekapcsolódást tapasztaltam a vendég és fürdő között. Ezért a vendégek Hévízre hazamennek. Ez a legnehezebb és legjobb fürdőpolitika” - írja N. Szabó Gyula 1931-ben kiadott monográfiájában. A vendégeket pedig - ahogy azt a korabeli ismertető írta - ellátták a kényelem

IFJ. REISCHL VENCEL

REISCHL IMRE

és szórakozás számos lehetőségével: „Térzene délelőtt és délután 2-2 óra. Gyógyterem, olvasóterem, napilapok, könyvtár. Fürdősétány, park, gondozott sétautak. Országos hírvű cigányzenekarok a vendéglőkben és kávéházakban. Naponta magas színvonalú hangversenyek, színműelőadások, kabarék, fővárosi művészek szereplésével. Állandó mozi. Délután és este több helyen tánc. Kölcsonkönyvtárak. Táncanfolyamok. Teniszpályák.” - az ismertető gazdag társasági életéről tanúskodik.

Ifjabb Reisch Vendel 1905-től folyamatosan minden évben kiadta a fürdőtelep kurlistáját, a Hévízfürdőn megszálló emberek névjegyzékét. A vendégek könyvek bejegyzéseiben egyre gyakrabban bukkanunk egy-egy előkelő miniszter vagy országgyűlési képviselő nevére. Írók, művészek, festők egyaránt szívesen keresték fel a fürdőhelyet. "Hévízfürdő az ország legfontosabb gyógyfürdője, üdülőhelye és a magyar középosztály kedvelt nyári találkozási helye lett." - emlékezik vissza Reischl Marcell (Ifj. Reisch Vencel unokája) - Szinte úgy látszott, hogy mindenki ismer mindenkit, és az előzékeny udvariasság nyomja rá bélyegét mindenre. Rend, tisztaság és fegyelem volt mindenütt."

A két világháború közötti évek Hévízfürdő egyik legszebb időszakára. A település - igaz szerényebb méretekben - már kezdett hasonlítani az Európában közkedvelt fürdőhelyekre. Ez nemcsak a külsőségekben, hanem a fürdőközönség társadalmi összetételében, viselkedésében is megmutatkozott.

Milyen is volt egy jellegzetes fürdőhely ezekben az években? Külsőségekben leginkább a romantika, a szecesszió stílusjegyeit hordozta. Elmaradhatatlan része volt egy fürdőhelynek a sok kiépített sétaút, a Promenade, a

zenepavilon, az ivókút, a fürdőkápolna, a kurszalón (gyógyterem) vendéglővel, étteremmel, kávéházzal. Egy "hiteles" fürdőhelyhez hozzátartoznak azok a mondák és legendák is amelyek a fürdőben történt csodálatos gyógyulásokról szólnak. Számontartották mindenhol azokat a betegeket is, akik azon a fürdőhelyen kerestek és találtak gyógyulást. Hévíz a jellegzetes magyar úri fürdők közé tartozott, ahol a nyári szezonban - és ez is a megmérettetés része volt - jobbnál jobb cigánybandák egész sora szórakoztatta a vendégeket. Sok híres cigányprímás muzsikált, így Radics Béla, Sovánka Nándor, Magyar Imre. Hangversenyek, kiállítások, műkedvelő előadások tették színessé az itteni fürdőéletet.

Ha a fürdőhelyek társadalmi jellemzőit figyeljük, akkor észrevehetjük, hogy feltűnően sok a magyarországi fürdőhelyek vendéglátóiparában, de a fürdő látogatói között is a zsidó származású. A fürdőtelep társasági életének másik résztvevője a dzsentrí, az elszegényedett kis- és középnemesség volt.

Móricz Zsigmond, a magyar kritikai-realista irodalom kiemelkedő alakja sok időt töltött a 20-as, 30-as években Hévízen. Reumatikus panaszokkal érkezett Hévízre, s itt derült ki róla, hogy emellett cukorbeteg is. Dr. Moll Károly főorvos hosszú időn keresztül kezelő orvosa volt az írónak, akihez az évek folyamán meleg barátság kötötte. Móricz az itt eltöltött évek során több írásban is elemző leírását adja a korabeli fürdőéletnek. A Rokonok című regényében, amelyet itt Hévízen írt, olvashatjuk:

"... A múlt nyáron az iszapfürdőben volt, a fogságban szerzett csúza miatt. A meleg víz tavában figyelte meg, hogy mi a társaság... Azon a helyen, ahol a forrás felfakad, s ahol a nép szája szerint feneketlen a tó, tehát

A tőzegfenekű tó

legalább 25-30 méter mély... a társaság tagjai itt vertek tanyát. És itt a tömeghez tartozók nem is jelenhettek meg. Nem volt ez kimondva semmiféle szabályzatban, de így alakult ki természetesen az élet szokásai alapján. A társaságbeliek mind jó úszók, jó lovasok, jó sportemberek... Ha valaki nem közülük való odatéved, percek múlva elszégyenkezik, mert megérzi, hogy nem odavaló. Itt baráti társaság van együtt, s annak a belső, magános és bizalmas dolgait kilesni nincs joga senkinek, aki nem odavaló... De honnan ismerik annyira egymást? Hiszen a fürdőn csak a betegek vannak együtt közülük is... s mégis, mintha egy családnak régi tagjai, az egész életben együtt nevelkedett, közös emlékekkel összefűzött emberek tűnnek fel, akik itt vannak együtt... Ez a réteg egy és egységes és homogén. Ha megjelenik valaki, akit a társadalmi szálak ehhez a társasághoz fűznek, azonnal felismerik egymást, s már egy óra múlva együtt vannak, és együtt mulatnak. Aki nem közülük való, az tíz év alatt nem tehet olyan előmenetelt ebben a körben, mint a legelső pillanatban az, aki az ország valamely táján ugyanennek a rétegnek a gyermeke. Hatalmas szervezet ez. Ennek a kezében van az egész ország minden hatalma és állam ereje. Mindannyian a magas hivatali gárdához, a hadsereg legmagasabb tisztikarához vagy a földbirtok hatalmasaihoz tartoznak."

Móricz Gellért Oszkárhoz írt levelében is erről a fürdőéletéről szól: Jaj barátom, különös az, ahogyan az élet dolgozik. Az élet műhelyében játék módjára folynak a titokzatos munkák, s munkálatok. Itt most már annyira éberem tudok lenni, azt figyelem, hogy az emberek elvannak szánva, hogy nem vesznek tudomást arról, hogy a világszellemben változás történt, amíg nem muszáj. Itt a fürdőben legjobban meglátszik a kasztszellem. Mindenki valamilyen körhöz tartozik és testtel védi annak bástyáit. Mint Dobó István és Katica leánya. Csupa Dobó-család vesz itt körös-körül. Mindenki ostromol felfelé és védekezik lefelé. A dzsentrí a fellegvárban. Az övük a teraszon a jobbik oldal. Miért a jobbik, mikor teljesen egyforma mind a két oldal? Mert ők ott telepedtek meg, tehát ez az előkelő. Oda betörni nem lehet. A főpincér, mint egy vezérkari főnök, diplomáciával és pincérei hadával tereli el a nemkívánatos elemeket. Nagyszerű és legyőzhetetlen érvek állnak rendelkezésére. „Le van foglalva, méltóságos uram”. Mindenki méltóságos. A rangbeliek, mert azok, vagy nem, de megilletné őket, a többiek, hogy ne legyenek sértve. Most a méltóságos cím úgy halad előre, mint harminc év előtt a nagyságos. A dzsentrí tehát a helyét tartja. Minden éjjel mulatás. Reggel négyig. Mindig van valaki, akit ünnepelni lehet. A valaki mindig a társaságnak tagja születésénél fogva. Például ha egy

öreg úr, akinek hajdan Sárosban uradalma volt - bizonyára már akkor is sárosi méretekben, de hát a magas levegőt is beleszámítva holdakban. De az emléke, barátom. Hogy ő vaddisznóra sohase ment fegyverrel, hanem mindig csak ebekkel. S ezt mindenki tudja s elmondja és ennek valami különleges aromája van. A főpincér legyint, amikor azt kérdelem, hány üveg pezsgő fogyott. Pezsgő, az meghalt. A legolcsóbb bort isszák, még azt is csak spórolva. De lehet mellette dalolni....

A katonatisztek valamennyien be vannak utalva valamilyen címen valahova. Autón, ha valaki saját autóján elviszi őket, annak a dámák bőven fizetnek. Szemmel láttam, hogy egy öregúr, míg az autójában bekísérte a hölgyeket, a járdától az autóig három méter távolságon kilencszer csókolta meg az egyik szép asszonyt. A férje nevetett rajta: „Még ilyet nem láttam” - mondta nevetve. Ha ő ül be az autóba, ma Keszthelytől idáig 60 fillér. Tehát 1 Pengő 20 fillérért kilencszer engedte megcsókolni a feleségét. A sofőrnek viszont egy fillér borralalót sem adott. Egyik tiszt sem. De az országúton az útkaparó, amint észrevette, hogy tiszték ülnek a kocsiiban, mereven szalutálva állott. Senkinek nem jutott eszébe, hogy egy kézlegyintéssel tudomásul vegye őt. Én, született nép, akaratlan köszöntöttem kézzemeléssel. Észre sem vették. Talán szerencséire.

Ez még ma az élet, az élet üres formája. Az üres formák csodálatosan fenntartják magukat. Minden két ember közt megvan a távolság. A távolságot a régi feudális kor szabta meg. Így őrzik, mint a pap a szentséget. Míg a szivárvány az égen van: mintha örök szilárd híd lenne." A móríci gondolatok után most említsünk néhány szót ennek a társasági fürdőéletnek a lehetőségét megteremtő és fenntartó 35 éves Reischl bérletnek utolsó éveiről is.

A Reischl - családban a 30-as évek elején viták rontották meg a testvérek közötti kapcsolatot. A családi viszály annyira elmérgesedett, hogy a fürdőt a bérlet lejárta előtt vissza akarták adni az uradalomnak. Reischl Richárd 1934. június 29-én az alábbi baráti hangú levelet intézte dr. Lénárd Jánoshoz, a hercegi uradalom főtitkárához: „A múltkor futólag említettem, hogy családomban viszályok vannak, aminek folytán annyi kellemetlen óráim volt már, hogy idegeim teljesen tönkremennek, mert nővéreim ahelyett, hogy méltányolnák a fürdő érdekében egész éven át kifejtett munkánkat, most már olyan modorban támadnak bennünk, ami idegen emberrel szemben sem lenne megengedhető.

A fürdőnek a bérlet lejárta előtti visszaadására mégsem került sor, de a bérlők ezután már csak a parkosításra, a fürdő szépítésére, a szállodák modernizálására és kényelmére áldoztak, mintsem újabb építményekre.

Reischl Richárd egy másik, 1939. február 24-én, Festetics Taszilóhoz írt levele mintegy összegzése a 35 éves bérlet tapasztalatainak: „Bár a közhiedelem a bérletet aranybányának tartja, mert tény, hogy az utolsó 14 évben az nagyobb jövedelmet produkált, mint más - gazdasági - bérlet, mégis, ha a rideg tényeket vizsgáljuk, elsősorban azt kell megállapítanunk, hogy a bérlet kezdetétől, 1905-től kezdve 1914-ig, tehát 10 év alatt családunk minden mozgatható vagyonát fektettük Hévízbe, és a szerződésben előírt 300 000 Pengőn túl legalább 600 000 Pengő főként helyeztünk el a fürdő emelésére, anélkül, hogy a háború kitöréséig számottevő jövedelmünk származott volna. Majd jött a négy háborús év, ami minden további fürdőfejlesztésnek útját szegte, utána a forradalmi esztendő. Ezen 6 év alatt Hévíz nemcsak, hogy jövedelmet nem hozott, de gonosz kezek raktárainkat feltörték, és majdnem 100 000 Pengő értékű berendezési tárgyakat raboltak el. 1905-től -1923-ig tehát 18 éven át még a befektetett tőkénk kamatát sem kaptuk vissza. Csak 1923-tól kezdett Hévíz hasznot hajtani. Tehát a bérlettartalom utolsó 17 éve volt az az időszak, amikor Hévízfürdő jövedelmet nyújtott.

A 30-as évek javuló gazdasági helyzete, majd a kibontakozó háborús konjunktúra hosszú ideig kedvezően hatott a fürdővel már közben egybeépült Hévízszentandrás fejlődésére. Közel egy évtizedes harc eredményeként 1939. januárjában Hévízszentandrás közigazgatási határa 133 holddal (kb. 75,5 ha) megnövekedett. A Belügyminisztérium határozata alapján a községhez csatolták a szomszédos Alsópáhok területének azt a részét, melyen a Hévízi-tó közelében épült üdülők és szállodák álltak, egy került Hévízszentandráshoz a tisztviselők Ady Endre utcában álló két háza (mai Helios B és C), valamint az 1933 és 1935 között épült Zrínyi Miklós honvédtiszti üdülő (ma a Honvéd Szanatórium régi épülete). Az átcsatolt területekért Hévízszentandrás évi 2212 pengő kártalanítási összeget fizetett 1945-ig Alsópáhoknak.

Vajda Ákos hévízszentandrasi körjegyző szavaiból a töretlen fejlődés önbizalma cseng ki 1939-ben, amikor a fürdőt dicséri: "...nem félünk sem a külpolitikától, sem Szo-

boszlótól... Hévíz továbbra is Hévíz marad, a magyar föld egyik természeti csodája és a magyar élet patinás gyógyhelye. Gyógyító ereje, portalan, balzsamos levegője, berendezettsége, szép környezete, úri nyugalma utánozhatatlan, verhetetlen". A fürdőtelep képén azonban a vendégcsalogató reklámok ellenére is meglátszott a 30-as évek végén, hogy ezek már a Reischl család 35 éves bérletének utolsó éve.

A Festetics uradalom 1940. április 1-jével a fürdőtelepet házi kezelésbe vette. Az épületek leromlott állapotban, a berendezések mind a fürdőben, mind a szállókban a legelhasználtabb állapotban voltak. Herceg Festetics (III.) György (1882-1941) kevés ideig volt Hévíz "aktív" tulajdonosa. A keszthelyi hitbizomány birtokosa, titkos tanácsos, felsőházi tag 1941-ben meghalt. A hitbizományt néhány hónapos György nevű fia örökölte, akinek nevében anyja, mint törvényes és teljhatalmú gyám vezette az uradalmat. Hévíz a háborús években továbbra is állandóan telt házzal dicsekedhetett. Bár a telep egy részét a sebesült katonák foglalták el, a nagyobb részt az üdülni, pihenni, gyógyulni vágyó emberek töltötték meg.

Azért egy kicsit mégis mások voltak a háborús évek fürdőszeszonzjai: elmaradt az italos, ricsajos, dzsesszel, dízzel fűtött hajnali bálélet, de az ide gyógyulni járók túlnyomó részének tetszett, és jólesett a hangfogóval csendesített Hévíz. Az élet csendesebb volt ezekben az években de a megszokott programok ekkor sem maradtak el. Még 1944. elején is olyan újságcikkek jelentek meg a hévízi életről, amiből igazán nem érződik, hogy a háború már az országot fenyegeti: "Hangversenyek, műkedvelő színelőadások, kulturális előadások, műsoros esték egymást követik a gyógyszalonban, amely egyúttal színhelye is a közkedvelt hévízi Anna-bálknak".

1944 márciusában a németek megszállták az országot. Hévíz szállodáit hadikórháznak rendezték be. Az élet egyre komorabbá vált, majd 1945 március 28-án áthaladt Ukrán Front, amit ezután 45 év szovjet megszállás követett. Hévíz életében új fejezet kezdődött.

A tófürdő bejárata